

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Запорізької області** щодо їх ділових очікувань*

II квартал 2020 року

Опитування проводилося після оголошення про
пом'якшення карантинних заходів

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Запорізької області в II кварталі 2020 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Запорізької області** у II кварталі 2020 року свідчать, що на тлі запроваджених протиепідеміологічних заходів респонденти очікують суттєве скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні в наступні 12 місяців та стримано оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств. Очікується високий рівень інфляції та помірна девальвація національної валюти¹.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **значне зменшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 55.6% (у попередньому кварталі – 18.5%) (графік 1), у цілому по Україні – «мінус» 34.1%;
- **зростання цін на споживчі товари та послуги** високими темпами: частка респондентів, які очікують зростання цін понад 7.5%, становить 63.0%, у цілому по Україні – 45.1%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **продовження уповільнення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікували 51.9% респондентів (у попередньому кварталі – 70.4%), у цілому по Україні – 68.2%;
- **фінансово-економічний стан своїх підприємств на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 26.9%) (таблиця). У цілому по Україні очікується погіршення фінансово-економічного стану: баланс відповідей – «мінус» 1.8%;
- **помірне зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 3.8% (у попередньому кварталі – 23.1%), у тому числі на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 7.7%. У цілому по Україні обсяги реалізації дещо зменшаться: баланси відповідей – «мінус» 0.1% та «мінус» 0.7% відповідно;
- **зменшення інвестиційних видатків як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар:** баланси відповідей – «мінус» 3.7% та «мінус» 7.4% відповідно (у I кварталі 2020 року – 0.0% та 15.4% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 16.1% та «мінус» 10.5% відповідно;
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 14.8% (у попередньому кварталі – 7.4%) (графік 4), у цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 17.3%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 74.1% і 48.1% відповідно (у попередньому кварталі – 73.1% і 37.5% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину та матеріали, вартість трудових ресурсів та ціни на енергоносії (графік 7);
- **прискорення зростання витрат на одиницю продукції:** баланс відповідей 63.0% (у I кварталі 2020 року – 42.3%). Водночас **витрати на оплату праці одного найманого працівника зростатимуть значно нижчими темпами:** баланс відповідей – 37.0% (у попередньому опитуванні – 55.6%) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають занадто високі ціни на енергоносії (графік 5). За оцінками респондентів, значно посилюється вплив нестабільної політичної ситуації.

Зросли очікування щодо збільшення потреб підприємств області в позикових коштах найближчим часом (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити (34.6% опитаних), надають перевагу кредитам у національній валюті. Оцінки щодо посилення жорсткості умов доступу до банківських кредитів зросли (графік 9). Високі ставки за кредитами – головний стримуючий чинник залучення кредитних ресурсів (графік 10). Високо оцінено також вплив невпевненості в спроможності підприємства виконувати боргові зобов'язання.

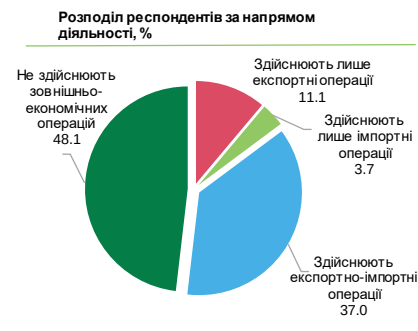
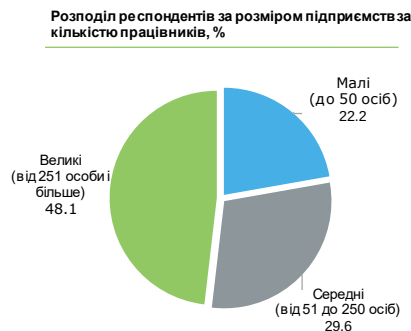
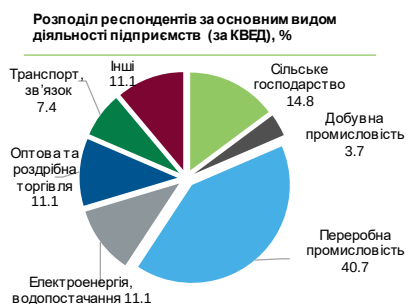
92.6% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій із коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 96.5%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

- **поточний фінансово-економічний стан поганий восьмий квартал поспіль:** баланс відповідей як і в попередньому кварталі, – «мінус» 22.2%, у цілому по Україні – «мінус» 11.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва збільшився і оцінюється як нормальний:** баланс відповідей – 0.0% (у I кварталі 2020 року – «мінус» 23.1%);
- **ресурси вільних виробничих потужностей зросли.** Підприємства області працюють на межі виробничих потужностей: баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 15.4%).

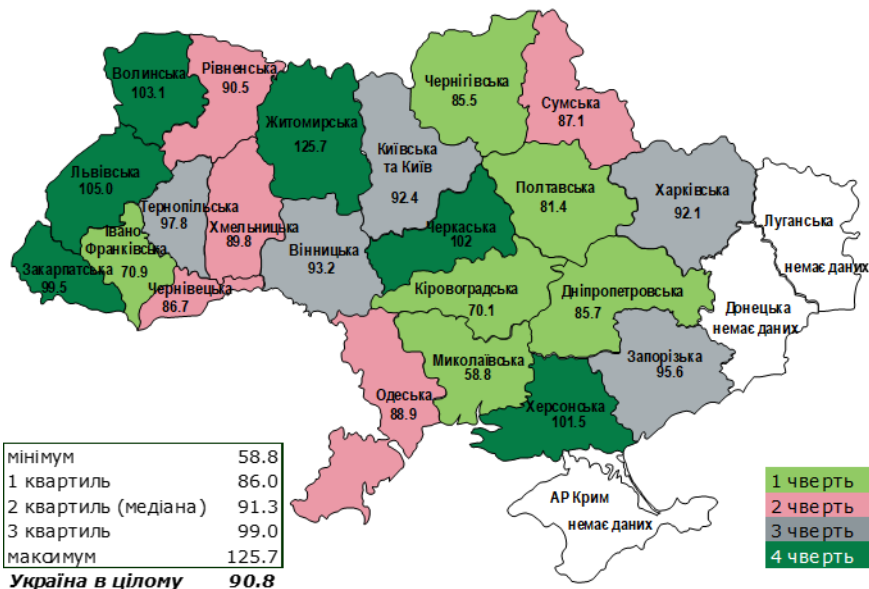
¹ Опитування проводилося після оголошення про пом'якшення карантинних заходів.

Паспорт вибірки^{2,3}

- період проведення – 05 травня – 03 червня 2020 року;
- опитано всього 27 підприємств;
- репрезентативно за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство та переробна промисловість.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значень показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Запорізької області щодо ділової активності (за складовими)

Баланси відповідей, %					
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	II кв. 2019 р.	III кв. 2019 р.	IV кв. 2019 р.	I кв. 2020 р.	II кв. 2020 р.
фінансово-економічного стану	25.9	25.0	18.5	26.9	0.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	27.6	35.7	20.0	23.1	3.8
інвестиційних витрат на проведення будівельних робіт	0.0	0.0	0.0	0.0	-3.7
інвестиційних витрат на машини, обладнання та інвентар	36.0	22.2	8.0	15.4	-7.4
кількості працівників	7.1	16.7	6.9	7.4	-14.8

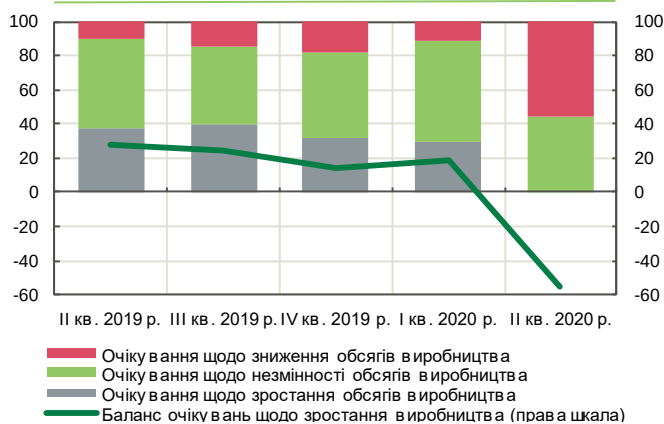
² Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

³ В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

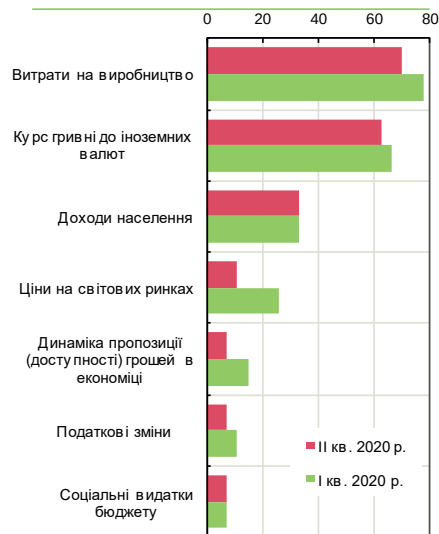
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

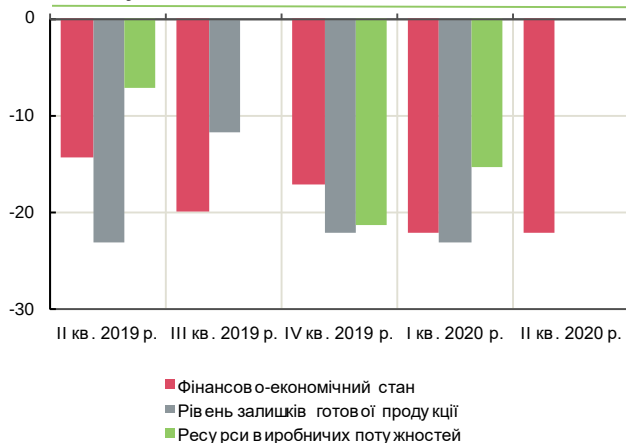
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

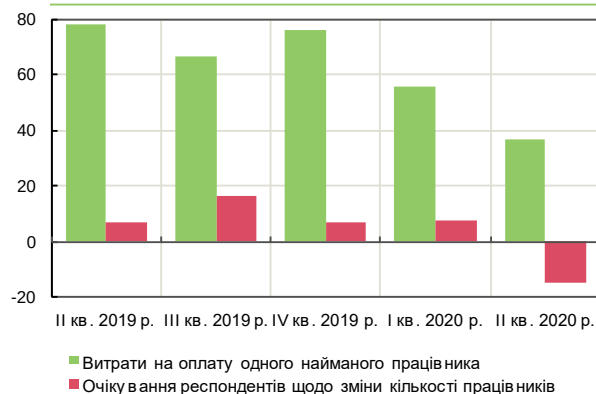
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

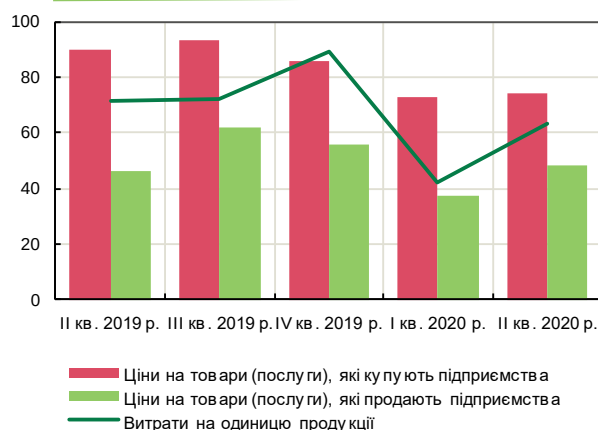
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

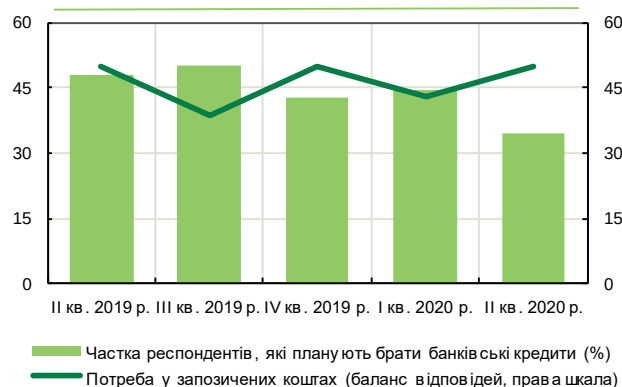
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

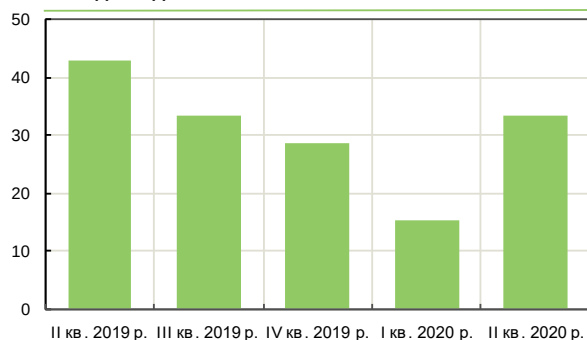
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

